

Laserkartritning!

Nu är framtiden här! Grundmaterial från laserskanning kommer att slå igenom på bred front, tror jag. Här kommer ett försök att beskriva hur det är att jobba med lasergrundmaterial.

Fick i mitten på maj tillgång till laserdata som hade skannats av Foran Remote Sensing över området där 5-dagars ska gå sommaren 2011.

Det jag fick var ett höjdgird med 2 meters lucka över hela området. Samt en bild i färg med höjden på skogen i flera skikt.

Började med mitt nya Ocad 10 att försöka ta ut höjdkurvor, med 1 meters ekvidistans, på mitt 40 kvadratkilometer stora område. Datorn var en några år gammal Pentium 4 på 3 Gigahertz. Efter 10 minuters bearbetning började datorns överhettningsskallarm att tjuta och jag fick skynda mig att stänga av innan allt brann upp.

Hittade som tur var ett verktyg i Ocad som kunde minska ner områdena som skulle bearbetas. När jag sedan bearbetade 2 kvadratkilometer i taget, då slapp jag larm från datorn. Det jag fick ut var höjdkurvor samt en skuggbild över markytan.

Skapade tre bakgrundsbilder för min handdator, kurvor, markskuggan samt trädhöjderna. Således var kartytan alldeles tom när jag började.

For sedan som en skottspole upp till Glössbo för att sätta igång och producera karta! Efter en timmes jobb hade jag kommit underfund med två förändringar som måste göras. Att ha kurv bilden som en bakgrundsbild var ett misstag, den använder man sig av nästan hela tiden. Dessutom passade det inte med 1 meters ekvidistans på den platta tallheden.

När jag så kom "hem" igen ställde jag upp datorn och importerade kurvorna direkt i

kartan. Dessutom ändrade jag ekvidistansen till 0,5 meter.

Tallhed med 1 meters ekvidistans.

0,5meters ekvidistans, här syns det, vart man skulle vilja lägga in hjälpkurvor.

Skuggbilden, här syns ett litet grustag tydligt, 1 punkt/meter är annars för lite för att få fram alla stigar m.m.

Objekthöjdsbilden med 2 meters upplösning, inga problem att lägga in beståndsgränser.

Nästa dag kom man igång ordentligt, såg man en avlång grop på tallheden, då såg man den också på grundmaterialet. Det var bara att rita av den.

Det som man måste tänka på är att man inte går och letar saker som man ser på grundmaterialet. Utan det är det man ser i terrängen som får bestämma vart man går och vad man lägger in på kartan. Tidigare var det ju så att man oftast hade för lite information, nu har man nästan för mycket.

Tidsåtgången för den första kvadratkilometern var 31 timmar, nästa tog 29. I vanliga fall brukar jag hålla en fart på 40-45 timmar per kvadrat.

Stenar är ibland med som små höjder men för det mesta saknas de. De filtreras bort när programmet filtrerar bort träden, det gör även att husen försvinner. Allt som har en brant sida plockas bort, en

biverkan av detta gör även att inga höjdkurvor går in i varandra, därför kan det vara svårt att se vart det är stora branter.

När man gör helkurvorna är den svåra konsten att veta när man ska frånga den fixa 5-metersnivån.

När kurvorna ser ut som slingrande maskar, då vet man att det är platt. Den violetta är grundkurvan.

Efter några veckors jobb och kontakter med Ulf Söderman på Foran så fick jag mig tillsänt något som heter laserintensitetsdatabild.

Intensitetsbild, här framträder en liten stig på gamla hygget.

Den upptäckte jag var väldigt användbar. Den är ungefär som ett ortofoto fast utan skuggor. Ett litet hopp hade närt om att man även skulle kunna se stenar på bilden men icke.

Det optimala vore att någon satt i ett stereoinstrument och kompletterade materialet med stenar och lite annat. Sankmarkerna kan man oftast klura ut var de är med en kombination av trädhöjdsbilden och kurvorna.

(forts sidan 2)

Kartringenträff i Uppsala

Helgen den 28-29 mars hade Kartringen en träff i Uppsala. Drygt 20 deltagare infann sig till ett par intensiva dagars gnuggning i kartritandets konst. Inbjudna experter var Thomas Gloor från IOF:s kartkommitté och OCAD AG samt Gunnar Lysell från Lantmäteriet.

Thomas Gloor gick igenom IOF:s arbete med revision av kartnormen. I ett första steg har synpunkter samlats in från medlemsförbunden. Det har resulterat i många synpunkter. Dokumentationen av dessa täckte 69 sidor. Det blir dock inga revolutionerande ändringar. Arbetet fortsätter nu med att sammanställa synpunkterna och ta fram ett utkast, som sänds ut till medlemsförbunden för synpunkter.

Thomas Gloor fortsatte med att berättade om den nya versionen av OCAD och demonstrerade både små och stora nyheter. Bl a producerades under lunchen ett grundmaterial med höjdkurvor på ett område om 5 x 5 km från Lantmäteriets laserskanningsprojekt.

Per Bengtsson med hjälp av Thomas G hade en genomgång av sprintnormen och vad man skall tänka på vid ritandet av sprintkartor. Föremål som tas med skall åtminstone vara 2x2 meter. En karta med få väl utvalda föremål blir bättre än en med en massa utslängde föremål. Kartan bör ritas i nära samarbete mellan banläggare och kartritare. Använd kommunal primärkarta som grundmaterial. Det tar längre tid att reka och renrita en sprintkarta, 3 - 5 ggr längre än vanliga kartor. Göran Andersson har i uppgift att ta fram en svensk version av sprintnormen.

Thomas Kampf höll en mycket intressant genomgång av kartverksamheten inom Uppsala-alliansen. Fyra klubbar ingår som har en gemensam kartkommitte sen

några år tillbaka. Man har en gemensam kartdatabas sedan 7 år. Vid tävlingar betalas 6-7 kr per deltagare till klubben som har upphovsrätt. Vid rekognosering och ajourhållning används kommunens kartmaterial. Nästan hela kommunen är laserskannad. Materialet är jättebra på hållmarker. Thomas berättade om för- och nackdelar med det laserskannade materialet och visade exempel på gammalt material jämfört med laserkurvor. Deltagarna fick var sin CD med kartexempel och olika dokument.

Gunnar Lysell berättade om Lantmäteriets laserskanningsatsning. Det var klimat- och sårbarhetsutredning som föreslog att Lantmäteriet skulle ta fram en bättre höjddatabas. Hela landet skall skannas fram till 2013. Finansieringen sker genom pengar för klimatanpassningsåtgärder. Pengar är anslagna fram till 2010. Skanningen sker från flygplan med 1 - 0,5 pkt per kvm. I söder, där översvämningssvårigheter finns, skall skanningen ske utan löv. Produktionen är tänkt att starta 1 juli 2009.

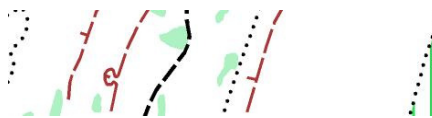
SOFT har startat ett kartkvalitetssäkringssprojektet som Lars Nord berättade om. Tidplanen är att kunna redovisa resultatet av funderingarna vid ordförändringskonferensen okt 2009, vid kartforum i nov 2009, samt på förbundsmötet 2010.

Söndagen ägnades åt fältbesök med studier av det material som Uppsalaklubbar använder sig av. Kartmaterialet var imponerande. Det grundades på kurvor från kommunens laserskanning kombinerat med delar av kommunens primärkarta. Emellertid behövde materialet kompletteras för att det skulle fylla ett produktivt behov. Förslag att ta med terrängskuggningsbilder, ytbilder (trädtops-) och ortofoton. Även stereokarterade beståndsgränser, enskilda träd mm önskades som kan stötta fältreken.

Ett stort tack till uppsalaorienterarna med Christer Eriksson i spetsen som arrangerade denna trevliga tillställning.

Jan Wingstedt

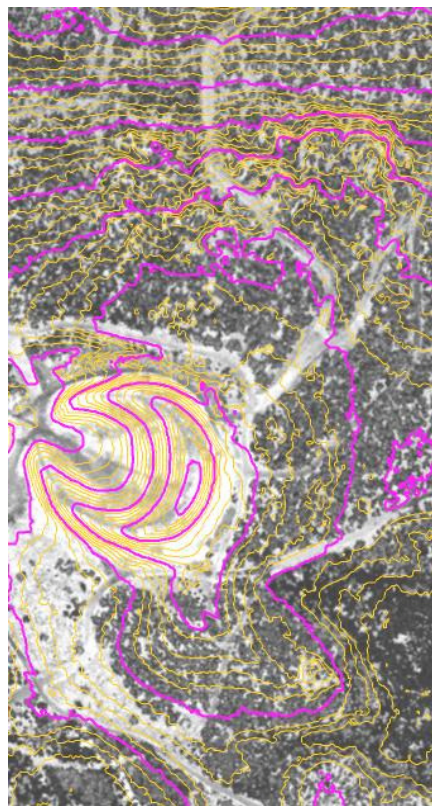
(forts Laserkartritning)

Så här blev den färdiga kartan.

Handdator och GPS i kombination med laserdata är en mycket användbar kombination. Det är med hjälp av GPS man märker att "den här stenen är ju med". Det kan jag tänka mig är lite svårare att avgöra om man ritar med ritbräda.

Ritbrädefolket kan nog trots detta ha stor nytta av laserskanningen. Nedan visas en kombination av kurvor med 1 meters ekvidistans och en intensitetsbild som bakgrund.

Bilden är från Hällmyran i Söderhamn, kullen är fyllnadsmassor från ett tunnelbygge och kallas Alirs Öga.

Nämnas bör att 5-dagarsmaterialet är skannat med 1 laserpunkt per kvadratmeter.

När Lantmäteriets material blir tillgängligt tror jag att man kommer ha mycket större nytta av intensitetsbilden än av markskuggningen, detta eftersom det kommer att skannas ännu lite glesare.

Häftigt är det i alla fall att reka med ett material som stämmer så bra, får Ni chansen att jobba med ett, ta den!

Kalle Engblom

Information från Kartgruppen

Kartforum 2009

Vi lägger nu om så att Kartforum hamnar på hösten. Detta innebär att det blir en ny konferens redan i höst. 14-15 november träffas vi i Jönköping. Huvudpunkten i programmet blir laserskanning och vi kommer bl a att titta på både ett laserskannat material och ett stereobearbetat material från digitala bilder över samma område. Andra större programpunkter blir sprintkartor, arbetet med den nya Kartnormen samt certifiering av färgutskriften.

Förändringar i SOFT:s kartgrupp

Det blir förändringar i SOFT:s kartgrupp. Christer Carlsson har redan lämnat gruppen och undertecknad kommer att avsluta uppdraget så snart som en ersättare har tillsatts. Kartgruppens roll och bemanning är under diskussion och det dröjer troligen till fram i höst innan vi vet hur det kommer att se ut framöver.

Certifiering av färgutskriften

I samband med Kartforum kommer en bedömning av 2010 års certifieringsomgång att genomföras. De som vill certifiera sina utskriften under 2010 måste därför senast 15 oktober sända in sina bidrag. Ytterligare anvisningar kommer att presenteras på hemsidan under augusti månad. Sökväg: Arrangör - Karta – Färgutskriften/Tryck.

Kvalitetssäkringsprojekt

Lars Nord kommer inom kort att presentera ett första utkast som kommer att nagelfaras av en referensgrupp. Rekryteringen av referensgruppen pågår.

Grundkarteprojektet

Ett testområde utanför Jönköping är utsett. Över området finns ett laserskannat material som nu ska bearbetas för att få fram bästa möjliga information som kan vara användbar vid rekognosering. Över samma område ska det stereobearbetat material från digitala bilder tas fram. I god tid före Kartforum ska en första utvärdering vara gjord.

Flygfotografering 2009

Vädret var på vår sida i år och alla bilder har kunnat tas. Mycket talar för att detta var sista gången vi kunde beställa analoga flygbilder.

Kartbanken

Kartbanken är en fantastisk möjlighet att marknadsföra våra kartor gentemot allmänhet och myndigheter.

Vi närmar oss nu 1 300 inlagda kartor men många klubbar har ännu inte kommit igång. Finessen med Kartbanken är att många delar på jobbet. Det är enkelt för de flesta att lägga in kartor men tycker du att det är krångligt så ta hjälp av någon annan.

Kallelse till årsmöte

Härmed kallas Du till Kartringens årsmöte som hålls i samband vår sedvanliga kartpromenad under 5-dagars.

Kartpromenadens fokus kommer att sättas på sprintkartor. Samling vid entrén till Eksjö Stadshotell, **Tisdag** 21 juli kl 18.30.

Anmälan för förtäring efter årsmötet senast söndagen 19 juli till Jan Wingstedt på e-post: jawi.jkpkart.se eller telefon 036-10 51 15.

Intresseföreningen För Sveriges
Orienteringskartritäre

Vi finns på nätet!

<http://www.kartringen.se>

Ett möte! Med jägarförbundet!

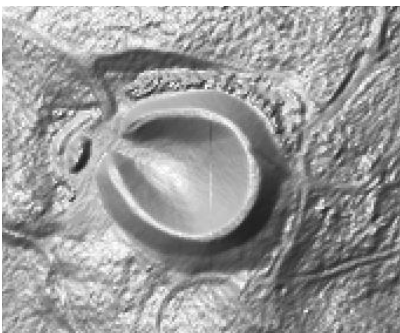
Vi måste ordna ett möte med i rubriken nämnda förbund och diskutera frågan om jaktornens placering.

Det finns jägare som utan att tänka på oss kartritäre, placerar tornet söder om vägar och stigar som går i öst-västlig riktning.

De måste fås att förstå vilka problem vi får med detta, Tänk vilka lägesfel det blir! Se nedanstående karta, till vänster är tornet ritad på rätt plats, 2 meter från vägmitt. Tornet till höger är ritad så det går att se att det är ett torn, det hamnar 13,5 meter ifrån. Det är ett fel på 625 procent!!!

Tornet till höger finns i verkligheten, Ni kommer kanske att springa förbi det under Femdagars 2011.

Alirs öga igen, den här gången från markskuggningsbilden, det ser ut som någon lekt med modellera.

Till:

Plats för porto

Ordföranden har ordet!

Utan förvarning damp midsommaren ner.

Jag hade länge gått och tittat på det långa gräset vid väggkanten,

men som traditionen bjuder skall det inte slås förrän dagarna före midsommar. Också kom den. Konstaterade att röjsågens sele fanns nån annanstans. Konstaterade att det är mycket jobbigt att slå gräs med röjsåg utan sele och antagligen är det inte ofarligt heller. Konstaterade att lien inte slipats sedan röjsågen inhandlades. Konstaterade att midsommaren var väldigt tidig i år. Traditioner är till för att brytas. Därför ordnar SOFT sitt Kartforum redan i höst istället för på våren som traditionen bjuder.

Fick just ett nyhetsbrev från Lantmäteriet i min hand. Projektet med en ny nationell höjdmodell avancerar enligt planerna. Område kring Gävle – Sandviken har testats med alla de laserskanningsutrustningar som skall användas och den första juli kör produktionen kört igång för fullt med start i Norrbotten. Förhoppningsvis kan vi orienterare dra nytta av detta och få tillgång till ett bra och billigt grundmaterial till våra kartor. Sekreterare Kalle berättar på annat håll i bladet om de erfarenheter han gjort av att använda denna nya teknik. IK Ymer hade i våras en tävling på en karta som delvis rekats med laserskannat grundmaterial.

Har i år förmånen att få vara med och arrangera Oringen. Hittills har arbetet mest bestått i sammanträden och försök att ragga funktionärer. Vi behöver 1800 personer, en ofattlig mängd egentligen. Vår lilla klubb som, trots att den tillhör Smålands främst ungdomsklubbar sett till volym och aktivitet, normalt bara mönstrar 3-4 vuxna på tävlingar, skall försöka få direktanmälan att fungera. Klubbens placering på orienteringssveriges ranking-

skala illustreras bäst av den målsättning vi har beträffande zon-budkavlen. Denna är i vår del av Småland en tävling med mycket hög prestige. Vårt mål sedan många år är att ett av de två lag vi brukar kunna mönstra inte skall komma sist. Nu vet ju alla att mål är något man skall sträva mot. När man nått målet skall det formuleras om så det alltid finns något där framme att försöka uppnå. Då vi inte har något nytt mål förstår alla att vi inte klarar denna till synes modesta målsättning.

Jan W

Ordförande

PS. Personalen till direktanmälan är rekryterad, övad och taggad. Vi kommer att ta emot er på bästa sätt. Det kommer inte att bli några väntetider i direktanmälan. Så även om ni inte har anmält er så tveka inte, kom och spring.

PPS. I år lyckades faktiskt klubben att VINNA zonbudkavlen. Genom ett genidrag placerades tävlingen samtidigt som Jokula-kavlen. Det innebar att de andra klubbarna var tämligen avlödade samtidigt som våra löpare presterade något utöver det vanliga. Nu måste vi formulera om målsättningen.

Medlemsavgift 2009-2010

Kartringens år är numera från 1 juli till sista juni.

Därför har det blivit dags att betala medlemsavgiften mitt i sommaren.

Nu när Du har läst klart detta nyhetsbrev, lägg det då bland dina räkningar så Du inte glömmer att betala in 100 kronor på plusgiro: **24 25 91-6**, kom även ihåg att ange namn.

Kartringens nyhetsbrev. Nr 1 2009.

Redaktör: Karl-Erik Engblom
kallekarta@swipnet.se
070-13 11 235

Avsändare:
Kartringen
c/o K-E Engblom
Urbergsterrassen 10
802 62 Gävle